

პასუხის მაგიერი

(ბ-ნ ნარის წერილის გამო)

ამ წერილის სათაურიდანვე გაიგებს, მკითხველი, რომ მე პასუხის გაცემას არ ვაპირებ ბ-ნ ნარის წერილზე. პასუხის გაცემა შესაძლებელია და სავალდებულოცაა მაშინ, როდესაც მოკამათენი ორივე მხარისათვის განსაზღვრულ საგანს, ან პრინციპს იცავენ, თუ ჰკიცხავენ. ამ შემთხვევაში აზრის სხვადასხვაობა საგნის გარკვევას არამც თუ არ უშლის, დიდად უწყობს კიდევაც. სულ სხვა არის როდესაც, მოკამათენი განსაზღვრულ საგანს კი არა ეხებიან, არამედ სხვა და სხვას. აქ თუ ერთმანეთს ყური არ დაუგდეს და თუ ვერ მოახერხეს იმისი გამორკვევა რა არის საკამათო საგანი, არეგ-დარევის და გაუგებრობის მეტი არა გამოვა რა.

საქალაქო არჩევნების გამო მე ოთხი წერილი დავწერე. პირველი წერილის დაბეჭდვისთანავე, სადაც გაკვრით ეროვნულ პროპორციონალურ არჩევნების პრინციპს შევებე, გაზეთ „თემის“ რედაქციაში ხელად გამოცხვა ჭორი, ვითომ მე სტოლიპინის კურიების მომხრე და თორმეტი წლის წინად გამოქვეყნებულ ნ. ნიკოლაძის მიერ საარჩევნო სისტემის მოსარჩლე ვიყო. ხსენებული წერილიდან ამგვარი დასკვნის გამოყვანა შეუძლებელი იყო, მაგრამ ის, რაც დამშვიდებულ ადამიანს ეუცხოვება, აღშფოთებულისა და აღელვებულისათვის ადვილი საქმეა. საკმარისი იყო ჩემ მიერ გახსენება ორი მცნებისა - ეროვნულისა და პროპორციონალურ წარმომადგენლობისა და ჭორი მზად იყო. მართალია, „თემის“ ხელმძღვანელი პირადად კარგად მიცნობდა, მეგობრადაც მთვლიდა, პატივსაც მცემდა. მართალია, მეგობრული გრძნობა და პიროვნებისადმი პატივისცემა ავალეხდა მას მეტის ყურადღებით მოეკიდა ხელი საქმისათვის, მაგრამ მოდი და ამისთანა რამეები მოსთხოვეთ „ქართველურ“ მეგობრობას და „ქართველურ პატივისცემას პიროვნებისადმი“! ეს ხომ გადამეტებული ოპტიმიზმია! და ეხლა მე თვითონ ვხედავ ამ ოპტიმიზმის უსაფუძვლობას.

ასე თუ ისე იშვა ჭორი. და ჭორის თვისება ხომ ისეთია - ერთი კი სადმე გაჩნდეს, მყისვე მოურბენს ქვეყანას, კორტოხის იქითაც გადახტება და ბოლოს სინამდვილის სახით მოევლინება ქვეყნიერებას. დასწერეთ მრავალი წერილები, შეებრძოლეთ მას და თქვენ ნახავთ, რომ დამარცხებული თქვენ დარჩებით, გამარჯვებული კი ჭორი, რომელიც თანდათან ჭეშმარიტების სამოსელში ირთვება და იკაზმება.

დიალ, სწორედ ასე მომივიდა მეც. სამ უკანასკნელ წერილში მუნიციპალური საკითხი დაუკავშირე ეროვნულ პრობლემას და ვეცადე იმ აზრის გარკვევა, რომ იმგვარ ქვეყანაში, როგორცაა ჩვენი, მსგავსად ავსტრიის პირობებისა, საჭიროა არა მარტო ამგვარი დაკავშირება, არამედ მისი გადაწყვეტაც თანახმად ეროვნული პრობლემის გადაწყვეტისა. ამასთან ავლნიშნე ორი მთავარი დებულება, რომელიც

უნდა დაედოს, ჩემი აზრით, მუნიციპალური საკითხის გადაწყვეტას მომავალში. პირველი, - აღიარება ერისა **იურიდიულ პიროვნებად**. მეორე, ერთა შორის განწყობილების და ურთიერთობის ჩაყენება განსაზღვრულ **უფლებრივ** ჩარჩოებში, რაიც შეეხება პროპორციულ წარმომადგენლობის პრინციპს, იგი სავალდებულო დასკვნა იქნება აღნიშნულ დებულებიდან, ეთნოგრაფიულად შერეულ ერთეულების ცხოვრების მომწესრიგებლად მეთქი. ამასთან ნ. ნიკოლაძის სისტემაში მოვიწონე მხოლოდ ის, რომ იქ პირველად ქართულს ლიტერატურაში წამოყენებული იყო პრინციპი ერთა შორის ურთიერთობის რეგულიაროზაციის საჭიროებისა. რაც შეეხება სტოლიპინის კურიებს, არ მეგონა, რომ აშკარად გაბოროტებულმა კაცმა კი შესძლოს და მონახოს კავშირი ამ კურიებისა იმ სისტემასთან, რომლის დამცველად მე გამოველ აღნიშნულ წერილებში ეს იყო და ეს.

მაგრამ დახე მუხთლობას, დახე ჭორიკნობის ძლიერებას! ყველა ამის შემდეგ „მნათობში“ დაიბეჭდა ბ. ნარის წერილი¹, სადაც ისევ იმაზეა ლაპარაკი (მეორე წერილში), ე. ი. ვითომ მე „ხმას ვუერთებ რუსეთის ნაციონალისტთა მოთხოვნილებას ნაციონალურ კურიათა შემოღების შესახებ“ და სხვა ამისთანები. ავტორი ამ სიტყვებისა ასე არის დარწმუნებული, რომ მე მეკამათება და ვითომ მართლა იმას აღიარებს, რაც მე გამოვთქვი, რომ დამშვიდებულად არკვევს ნაციონალურ კურიების სიდუხჭირეს. რუსეთის პრესაში ბევრი რამ დაიწერა ამის წინააღმდეგ, 1899 წ. ნოე ჟორდანიამაც ამოიღო ხმა მის წინააღმდეგო ასე, რომ, მაინც და მაინც, ბევრის თქმა ამოს გამო არცა ღირსო. კიდევ მადლობ ღმერთს, რომ ხსენებულ წყაროებიდან ციტატებით აღარ შეგვიწუხა გული და სული.

„მნათობის“ რედაქციაში მეგობრობას არას დროს არავინ მეფიცებოდა, პირიქით, აქ სარგებლობდნენ ყოველთვის ყოველ შემთხვევით, რათა რაიმე ხრიკი გამოედოთ ჩემთვის და როგორმე დაემცირებინათ ჩემი თავი. ასე, რომ ბ. ნარის უკადრისი საქციელი ჩემთვის ახალი ამბავი არ იყო. გული შეეჩვია ყოველგვარ უკუღმართობას, დიად, შეეჩვია, მაგრამ ბატონებო, საქმე ის ხომ არ არის, რომ ბ. ნარმა, ან ანმა დამამციროს? ღვთის შეწევნით, არ მხვდება თქვენგან გადმოსროლილი ისარი. საქმე ის არის, ბატონებო, რომ თხუთმეტი წლის განმავლობაში შეუძლებელია საზოგადოებრივმა ჯგუფმა ერთი და იგივე ხრიკი იხმაროს, ერთი და იგივე ცულლუტობას დასტრიალებდეს. შეუძლებელია, რომ იმ ხნის განმავლობაში, როდესაც ყველგან, განსაკუთრებით ევროპის სოციალ-დემოკრატთა წრეებში, გახურებული და აჩქარებული ტემპის გონებრივი მუშაობა იყო, აქ, ჩვენში, აზრი ისე გაიყინეთ და მსჯელობა ისე გაიკაჟეთ, რომ მას არც აქეთ მიბრუნების თავი აქვს, არც იქით გადახედვისა.

---

¹ წარსულ სამშაბათს, ჩემი უკანასკნელი წერილი კვირას დამთავრდა.

ან რას ჰფიქრობენ თქვენი მკითხველები ამას რომ ჰხედავდნენ? წარმოიდგინეთ, შემთხვევით ვისმე წაეკითხოს ჩემი წერილები. არ შერცხვება თქვენს მაგივრად, არ გკითხავს, რად ატყუებთ და რად უმაღლავთ საკამათო საგანს? მერე, თქვენდა საუბედუროდ, ნეტავი ავსტრიის სოციალ-დემოკრატია არ მოიყვანოს მოწმედ და საკითხი ისე არ დამაყენებინოს, როგორადაც იგი აყენებს. ან ის არ მეთქვას, რასაც დაახლოვებით ეხებოდა თქვენივე ამხანაგი აკაკი ჩხენკელი თქვენსავე ორგანოებში და რასაც თვით ცნობილი ბ. ანი ლმოზიერის თვალთაგან როს? უყურებდა ერთ დროს?

მაგრამ ვიცი, რომ თქვენ წინდაწინვე დამშვიდებულნი ხართ ამ მხრივ, რადგან არავითარი მხილებისა არ გეშინიანთ და არავითარ გაკიცხვასა არ ერიდებით, რადგან თქვენ იმთავითვე გადასწყვეტით ერთი რამ: დიდებული იდეალის დაპყრობა თუ გინდა, სიცრუეს და სისადაგლეს მიჰმართე!.. სწორედ რომ შურით შევცქერი თქვენს სულიერ დამშვიდებას და კმაყოფილებას!

ორი სიტყვა „მნათობს“

თქვენს არავითარ შეკითხვის პასუხის გამცემი არა ვარ. პასუხი თქვენ უნდა გაგეცათ ჩემთვის, რადგან ცილს მწამებდით დაა ჭორიკნობდით. ამას გიჩიოდით კიდევ. და თქვენ პასუხის ნაცვლად რაღაცას მემუქრებით და თანაც ორ შეკითხვასაც მამლევთ. თუ მემუქრებით, რაღას მეკითხებით და თუ მეკითხებით, რაღას მემუქრებით? ერთის სიტყვით, თქვენთან სალაპარაკო იმ დრომდე არა მაქვს-რა, სანამ ანგარიშს არ გაუწევთ იმას, რასაც ვწერდი წარსულ წერილში. რაც შეეხება თქვენს შეკითხვას, გადაიკითხეთ ჩემი წერილები, დაარღვიეთ ჯერ ის, რასაც ვამტკიცებდი და იქნებ ამასობაში მონახოთ პასუხი თქვენის შეკითხვისა, უკედ ვსთქვათ, იქნებ გაიგოთ, რა უადგილო და უაზრო შეკითხვას მამლევთ.

ტექსტის ციფრული ვერსია მოამზადა: ახალციხის #6 საჯარო სკოლის პედაგოგმა თამარ ჩაფიჩაძემ.

მაისი, 2020 წელი
#დარჩისახლში